

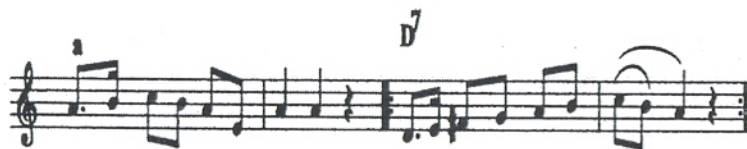
POLONEZO

Melodio por multaj strofoj danceblaj

Teksto: balado "La trombonoj de Jeriko" de
Rikardo Ŝulco

Kanto + akorda akompano

Franz-Georg Rössler

Kantisto kantas sola la multastrofan tekston.

Grupo (ankaŭ dancanta) ripetas la lasten versokvaronon (la du lastajn taktojn).

Por fini ripetu kune la unuajn du taktojn kun ties unuastrofaj tekstoj,
eble per "Haleluja, haleluja."

La plej grandaj haremoj

ĉe mamuloj troviĝas inter kelkaj foko-specioj. La maskloj defendas marbordajn sekciojn aŭ malgrandajn golfojn kontraŭ rivaloj. Tie ĉi ili pariĝas kun la femaloj, kiuj tie ankaŭ naskas la idojn. Rekordulo estas ursfoko-masklo, kiun oni malkovris sur la *Pribylow*-insuloj antaŭ Alasko. Ĝi estis amasiginta ĉirkaŭ si 161 femalojn. Ankaŭ la Nordaj Marelefantoj ĉirkaŭigas sin per abunda femala kompanio: dum la sezono la maskloj pariĝas kun 40 ĝis 50 femaloj, kaj tion plurfoje. La konkurenc-lukto kaj streso tamen estas senkompataj. Por fariĝi superrega masklo, marelefanto devas unue atingi aĝon de 8 aŭ 9 jaroj – tion kapablas nur unu el cent bestoj. Kaj se la vireca aĝo estas atingita, la domina masklo eltenos la daŭran interbatiĝon pri femaloj maksimume unu aŭ du jarojn. Ekzistas fakte pli malstresa formo de familia kunvivado.

(2008-01-21)

Ĝisosta ostomilito

La usonanoj *Edward Drinker Cope* (1840-1897) kaj *Othniel Charles Marsh* (1831-1899) estis pioniroj pri paleontologio, la scienco pri fosiliĝintaj besto- kaj plantorestaĵoj. Ili konatiĝis unu kun la alia dum studado en Berlino/Germanujo. Komuna al ili estis la arda kaj senbrida pasio kolekti fosiliojn, tiam tute nova hobia. Sed ĝi por ambaŭ fariĝis vera vivotasko. Ree en Usono ili efektivigis – depende kaj komence en reciproka altestimo – elstarajn trovaĵojn de fosiliaj vertebruloj en Kansaso, poste ankaŭ en Utaho, Kolorado, Norda Dakoto kaj Montano. Sed baldaŭ la komuna strebado ŝanĝiĝis en akrajn konkurencbatalojn, kiuj famiĝis sub la nomo "ostomilito" (angle "*Bone Wars*"). La kaŭzo de tio estis verŝajne la Elasmosaŭro, iu de *Cope* malkovrita naĝanta saŭro kun ekstreme longa kolo kaj tre malgranda kapo. Dum la kunmetado de la skeleto *Cope* eraris kaj metis la krani-on sur la vostoekstremaĵon. Kiam tion vidis *Marsh*, li plengorĝe ridis ĝis larmoverŝo. Li prefere ne estu farinta tion. Ĉar la eraro de *Cope* pri la Elasmosaŭro kaj la posta reago de *Marsh* malamike disigis la du esplorantojn, ambaŭ alte estimatajn membrojn de la Nacia Akademio de Scienco. Kiam *Marsh* malkovris saŭron 30 cm longan, *Cope* mallonge poste superatutis lin per 60 m longa fosili-besto. Kiam *Cope* referencis pri trovaĵo el la *Perm*-epoko (antaŭ 260 milionoj da jaroj), tiam *Marsh* rapide traserĉis siajn ostokestojn kaj prezentis, same el la permia tempo, la plej aĝan vertebrulan fosilion de la mon-

do. Kiam *Marsh* en 1882 estis nomata ĉefpaleontologo de la Geologia Mezurad-Oficejo en Vaŝingtono, li sonorilsignalis la sekvan boksistan raŭndon pri ostoj: li deklaris la fosili-kolekton de *Cope* nacia propraĵo kaj konfiskis ĝin. Sekvis koteca interbatalo en la gaze-taro, dum kiu *Cope* sukcesis konsiderinde damaĝi la reputacion de *Marsh*. Finfine la t.n. ostomilitoj donis al la scienco kun la determinado de 1600 vertebrulfosiliaj specioj vastan scienca bazon por pluaj esplorlaboroj – kaj por la du konfliktemaj kverelemuloj eternan famon.

(2008-07-10)

Banano bananoforma

Ĝi ĉiam aspektas same kaj ĉiam laŭguste samas – tamen ni ne volas malhavi nian bananon de la specio *Cavendish*. Ĝi estas la mondvaste ĝenerale komercata specio. Aktuale ĝi estas duoble endanĝerigita. En la Malaja arĥipelago, Indonezio kaj Aŭstralio jam tutaj plantejoj estas neniigitaj pro ŝimo kaŭzanta “Panamomalsano-speco-4”, kiu infektas la radikojn de bananostaŭdoj. Pesticidoj tute ne helpas. La panamomalsano-speco-4 tamen ankoraŭ ne atingis Mezan Amerikon kaj Karibikon – nura afero de tempo – sed tie disvastiĝas jam la ŝimo “*Nigrasignatora*”. Kun la *Cavendish*-pereo oni povas kalkuli en la daŭro de la sekvaj ok jaroj, ĉar tiu ĉi specio estas nur plantebla kiel markoto, do kiel klono. Ĉiuj provoj kruci posteulojn ĝis nun malsukcesis. Tiu ĉi problemoj jam antaŭe okazis. En 1960 ŝimo neniigis la tiam dominantan specon *GrosMichel*. Maljunuloj certe memoras, ke la tiamaj bananoj estis pli dolĉaj. Kaj la sekva unuforma-unuspeca-unugusta banano?

(2008-08-11)

Malfacila muŝkaptado

Muŝoj ne kapablas – kiel japanaj papilioj, abeloj kaj burdoj – movi siajn okulojn sendepende de la kapo. Tiun malavantaĝon ili egalige kompensas per ĉ. 5000 malgrandaj ĉelarforme aranĝitaj okuloj, nomataj facetaj aŭ kompleksaj okuloj, kiuj kunmetas la bildon mozaike el rigardopunktoj. Tiu bildo ne estas tre preciza, sed, anstataŭe, donas tre rapidan diserigadon. Dum homo perceptas malpli ol po 24 bildojn en sekundo kiel “apartan movofazon” (do kvazaŭ kiel unuopan bildon), la muŝo kapablas po 200 bildojn en sekundo. Spekti filmon estas por muŝo kvazaŭ diapozitiv-prezentado, kaj nian kaptontan manon ili vidas alveni al si en lantmova rapideco. Oni do devas esti tre lerta kaj rapidega por resti sub la muŝa reagotempo.

(2007-11-06)

Pres-indikaĵoj: ISSN 0048-9557.

Eldonanto: ISAE Eldonkvanto: 200 ekzempleroj

Laserkopiita: Decembro 2008 ĉe *Copy & Co, Marktplatz 30*

DE - 37269 Eschwege/Germanio

Redakcia komisiono: La estraro de ISAE kaj la du honoraj membroj

Membrokotizo de ISAE : € 20,00/jare

pagebla pere de via

a) landa peranto (resp. landa delegito)

aŭ rekte al

b) ISAE-konto ĉe UEA/Rotterdam (NL): isae-z *) *vd. sube*

IBAN: DE51 3701 0050 0318 2915 09, BIC: PBNKDEFF

t. e. por ISAE-anoj el Germanujo: vi pagu (anstataŭ kiel pli frue al ISAE/Sachs) al la germana poŝtĉeka konto de UEA n-ro 3182 91 509, BLZ 370 100 50 en Köln, Germanio, kun indiko “ISAE-jarkotizo (...jaro...) por UEA-konto isae-z”

Landaj Perantoj de ISAE

Aŭstralio	Libroservo AEA 143, Lawson St., Redfern, AU 2016 N.S.W.	<libroservo@esperanto.org.au>
Brazilo	Brazila Esperanto-Ligo (BEL) C.P. 03625 BEL, BR 70084-970 Brasília	<bel@esperanto.org.br>
Britio	S-ro David Kelso 5, Craighill Rd., Kilncadzow GB - Carlisle, ML8 4QT	<davidekelso@yahoo.co.uk>
Finnlando	S-ino Päivi Saarinen Ruorimienkatu 5 C 23, FI-02320 Espoo	<paivi.saarinen@iki.fi>
Francio	S-ro J. Charles Trébouet Ferme de Monchy, FR-60390 Auneuil	<trebouet.bohere@club-internet.fr>
Irlando	S-ino Joy Davies 9, Templeogue Wood, IE-Dublin 6W	<noviresp@eircom.net>
Korea Resp.	S-ro Cho Sung Ho Biol. Fak. Inha Univ., KR Incheon 402-751	<shcho@inha.ac.kr>
Norvegio	Eldonejo Esperanto Olaf Schous vei 18, NO-0572 Oslo	<hara-ryg@online.no>
Pollando	S-ino Magdalena Tatara Kośmice Wilkie 323, PL32-020 Wieliczka	<mtatara@gmail.com>
Svedio	S-ino Lisbeth Andréasson Kajsa Kavats gata 8, SE - 24235 Hörby	<bertil.andreasson@horby.mail.telia.com>
Usono	Esperanto-Ligo de Norda Ameriko (ELNA) P.O.Box 1129, El Cerrito CA 94530, USA	<elna@esperanto-us.org>

*) Nepre informu pri via membrokotizpago laŭ b)

(kun indiko de la kompleta poŝtadreso kien estu

sendata Scienca Revuo) la eldonanton:

Prof Dr R Sachs, Vor dem Brückentor 3, DE-37269-Eschwege/Germanio
Tel./Fakso xx49-(0)5651-331866; <ISAESachs@aol.com>